

ÇILDIR MERKEZ A ZI ÜZER NE**Bahadır GÜNE *****Özet**

Çıldır, Ardahan iline bağlı, tarihî geçmişi eski yıllara dayanmakla birlikte gelişme güçlü üyeye ayan, küçük bir ilçedir. Aşırı kış etkisinde kalan yöre, büyük şehirlere yoğun göç vermektedir. Yapılan araştırmalarda bugüne kadar özellikle Çıldır merkez ağız, dil incelemesi açısından ele alınan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmada tarafımızca 2010 yılında yapılan derlemelerden hareketle Çıldır merkez ağızındaki ses değişimleri üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ağız, Ardahan, Çıldır merkez

ON THE ÇILDIR CENTER DIALECT**Abstract**

Çıldır, Ardahan province, the historical background of the old along with development difficulties, is a small town. Çıldır heavy winter remains in effect, intensive migration to the big cities gives. In studies to date, Çıldır center dialect review from the perspective of a work that has not been found. In this study Çıldır center dialect will focus on the sound changes, we made the record in 2010.

Key Words: Dialect, Ardahan, Çıldır center

Giriş

Çıldır, Doğu Anadolu Bölgesi'nin Erzurum - Kars Bölümünde Ardahan ili sınırları içinde bulunmaktadır. Ardahan'a 42 km uzaklıkta bulunan Çıldır, il merkezinin doğusunda yer almaktadır. Yönetim alanı olarak 1446 km²'lik bir alanı kapsayan ilçenin batısında Ardahan; doğusunda Ermenistan; kuzey ve kuzeydoğusunda Gürcistan; güneyinde Arpaçay ve kuzeybatısında Hanak bulunmaktadır. 2000 yılı itibarıyla ilçe nüfusu 14869'dur. Nüfusun %69'u köylerde; %31'i ise belediye tekiilatı olan yörelerde yaşamaktadır. Yüksek bir rakıma sahip olan (1880 m) Çıldır, kış aylarında oldukça sert soğuklarla ve bol kar yağışıyla geçirmektedir¹.

14 Temmuz 1878'de yapılan Berlin Anlaşması, sonucu savaş borcu yerine Kars ve Batum ile birlikte Ruslara verilen Çıldır sancağı, 25 Şubat 1921'de dümanî galinden kurtarılacak önce Kars'a; il olması nedeniyle Ardahan'a bağlanmıştır².

Tarihî arka planı, eskiye uzanan Çıldır, merkezi ve köyleriyle ağız araştırmaları açısından da önemli bir bölgedir. 35 köyün bağlı olduğu Çıldır'da yaklaşık 20 köyde Karapapak / Terekeme Türkleri yaşamaktadır. Ancak Çıldır merkez ağız, -a ağız tasniflerinde genel bir

* Yrd. Doç. Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, bahadir.gunes@hotmail.com.

¹ Ahmet Deveci, *Çıldır İlçe Merkezinin Beşeri ve İktisadi Coğrafyası*, (Yayımlanmamış, Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2003, s. 1, 14-15.

² http://www.ardahan.gov.tr/default_B1.aspx?content=225 (ET: 20.01.2014).

de erlendirmeyele ele alınmakla birlikte- ses ve ekil bilgisi özellikleri itibarıyla Karapapak / Terekeme³ a zından farklı özellikler sergilemektedir.

Türkiye Türkçesi a zlarıyla ilgili çeşitli tasnif denemeleri, . Kunos, Ahmet Cafero lu, G. Hazai, Piet Kral ve Leylâ Karahan tarafından yapılmış, t.r. Söz konusu sınıflandırma çalışmaları, son ve en kapsamlı, Prof. Dr. Leylâ Karahan tarafından kaleme alınmış, t.r. Karahan'ın *Anadolu A zları, n, n Sınıflandırılması*, (1996) adlı eseri, Türkiye Türkçesi a zları, n, n tasnifi ile ilgili bugün en önemli kaynak durumundadır.

Karahan, bu çalışmada Türkiye Türkçesi a zları üzerine o zamana kadar yapılmış sınıflandırma denemelerinden bahsetmiş, daha sonra kendi tasnifini yapmış, t.r. Buna göre Karahan, Türkiye Türkçesi a zları, n, Doğu, Batı, ve Kuzeydoğu olmak üzere üç ana bölgeye ayırmış, t.r⁴. Bu sınıflandırmada Çıldır ilçesi Doğu grubuna bağlı, ikinci alt grup içinde de erlendirilmiştir. Bu grubun yedinci alt bağı, , öKars Azerileri ve Terekemeleri A z, ö ad, n, ta ,maktadır⁵. Çıldır ilçesine bağlı köylerin büyük bölümü Karapapak / Terekeme olmakla birlikte, Çıldır merkez a z, n, n genel yapı, s, Ardahan - Posof yerli a z, na daha yakındır⁶.

Doğu Anadolu Bölgesi a zlarıyla ilgili bir tasnif ise Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun tarafından yapılmış, t.r⁷. Bu çalışmada o zaman söz konusu bölge ile ilgili a z ara tirmaları, n, n az oluğuna da vurgu yapılarak bölgenin sınırları, bölgede yer alan a zları, n belirgin özellikleri ve sınıflandırmada esas alınacak ölçütler belirtilmiştir.

Türkiye Türkçesi a zları içinde de erlendirilen Doğu grubu a zları, n, n önemli bir bölümünde Azerbaycan Türkçesinin etkisi görülür. Bu etkiyi, Kars ili ve çevresinde yer alan a zlarda daha yaygın bir şekilde görmek mümkündür. Bu manada incelemeye konu olan Çıldır ilçesi ile Azerbaycan Türkçesi a zları, n, n ilgisi de belirtilmesi gereken bir husustur. İrielyev'in incelemelerine göre, Azerbaycan Türkçesi a zları, ; Doğu, Batı, Kuzey ve Güney olmak üzere

³ Çıldır Karapapak / Terekeme a z, n, n da incelendiği bir çalışmada olmak üzere; hâlen devam etmekte olan ve Karadeniz Teknik Üniversitesi Bilimsel Ara tırma Projeleri (BAP) tarafından desteklenen 8584 numaralı *Borçalı (Gürcistan) ve Çıldır Karapapak / Terekeme A z, n, n Mukayeseli İncelenmesi* başlıklı, proje kapsamında tarafımızca çalışılmakta ve bu çalışmada içinde tamamlanacağı öngörülmektedir.

⁴ Leylâ Karahan, *Anadolu A zları, n, n Sınıflandırılması*, (2. Baskı), TDK Yayınları, Ankara 2011, s. 1-2.

⁵ Karahan, *age*, s. 96.

⁶ Ercilasun, Ardahan ve Posof yerlilerinin Ardahan, Hanak, Posof, Çıldır merkez, Çıldır başlı, Kurtkale, Yıldırımtepe, Kuzukaya, Ka lıkaya, Kotanlı ve Doğu ankaya köyleriyle Göle ilçesinin kuzeyinde kalan bazı köylerde yaygın olarak belirtmiştir. Ercilasun, Kars yerli a zından ayrı özellikler taşıyan Ardahan - Posof yerli a z, n, n Erzurum'un Oltu ve Olur ilçelerine kadar uzandığını, dolayısıyla Çıldır merkez a z, n, n da içinde yer aldığı, Ardahan - Posof yerli a z, n, n, Erzurum ili A zları ile Kars yerli a zları arasında geçiş bölgesi olduğunu belirtmiştir. Ahmet Bican Ercilasun, *Kars ili A zları*, (2. Baskı), TDK Yayınları, Ankara 2002, s. 32-33.

⁷ Ahmet Bican Ercilasun, *Doğu Anadolu A zları, n, n Sınıflandırılması*, ö, Makaleler, (Yayın hz. Ekrem Arko lu), Akça Yayınları, Ankara 2007, s. 379-383.

dört gruba ayrılmaktadır.⁸ Bunlardan Çıldır ile en yakın bağı, Batı grubu ağızlar, içinde yer verilen Kazak ağızına bağlı, Borçalı bölgesiyle kurmak mümkündür. Zira Borçalı,⁹ Çıldır'a bağlı köylerde de önemli bir nüfusa sahip olan Karapapak / Terekeme Türklerinin kadim diyarıdır. Ancak Azerbaycan Türkçesinin Batı grubu ağızları, genel özellikleri dikkate alındığında yukarıda da belirtildiği gibi- hem Çıldır hem de Borçalı, Karapapak / Terekeme ağızı, Çıldır merkez ağızından ayrılmaktadır.

İreliyev'in anlattığı çal, masında yer verdiği bilgiler ve tarafımızca kararlaştırılarak, olarak çal, olan Borçalı ve Çıldır Karapapak / Terekeme ağızının karakteristik özellikleri olan birtakım ses ve ekil bilgisi unsurlarının büyük bir bölümünün Çıldır merkez ağızında olmadığı, görülmüştür. Bu kararlaştırma, bir başka çal, manası konusu olduğu için burada ayrıntıya girilmeyecektir.

Ses Değişimleri

Çal, manası bu bölümünde elde edilen verilerden hareketle Çıldır merkez ağızındaki ünlü ve ünsüz değişimleri incelenmektedir.

1. Ünlü Değişimleri

Çıldır merkez ağızı ile ilgili elde bulunan metin örneklerinden hareketle söz konusu yöredeki ünlü değişimleri; kalın ünlülerin incilmesi, ince ünlülerin kalınlaşması, düz ünlülerin yuvarlaklaşması, yuvarlak ünlülerin düzleşmesi, geni ünlülerin daralması, dar ünlülerin geni lemesi olmak üzere toplam altı, başlıca altıda değerlendirilmiştir.

1.1. Kalın Ünlülerin İncelmesi

Çıldır merkez ağızında kalın ünlülerin incelişmesiyle ilgili özellikle kelime sonundaki , > i de ikili değişimi dikkati çekmektedir. Bunun dışında , > e , > í ve birer örnekte görülen a > , a > á , u > i , u > ú de ikilikleri de mevcuttur.

,> i Değişimi

Ayrıca, olarak kelime sonunda görülen , > i de ikili değişim, özellikle görülen geçmiş zaman ve ek fiilin görülen geçmiş zaman çekiminde görülmektedir. Söz konusu de ikilik aynı zamanda ilgili kelimelerde büyük ünlü uyumunun da bozulmasına neden olmaktadır. Bu

⁸ M. İreliyev, *Azerbaycan Dialektologiyası, Esaslar*, Azerbaycan Devlet Tedris - Pedagoji Edebiyatı, Bak, 1962, s. 16-17.

⁹ Borçalı, Karapapak / Terekeme Türkleri ve ağız özellikleri hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Semra Alyılmaz, *Borçalı, Bilim Adamı, Eritimci, Air Valeh Hacılar: Hayat, Sanat, İirleri*, Devran Yayıncılık, Ankara 2003; Semra Alyılmaz, *Borçalı, (Gürcistan) Karapapakları / Terekemelerinin Tarihine Dair*, Yeni Türkiye Dergisi, S. 43, 2002, s. 288-291; Bahadır Güneş, *Borçalı, (Gürcistan) Karapapak / Terekeme Ağızı, (İnceleme-Metinler-Sözlük)*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon 2013.

de i mede öyö ünsüzünün inceltici etkisi ve ö,ö ünlüsünün kelime sonunda kendisini korumak amacıyla de i mesî söz konusudur.

ba liydi < ba l,yd,, apíyi < kap,y,, ba ardi < bakard,, ya landi < ya land,, almadi < kalmad,.

a> e De i mesî

,> i de i mesî kadar yaygın olmasa da belirgin bir şekilde görülen a > e de i ikli i genellikle kelime içinde, ilk hecede gerçekleşmektedir. ,> i de i ikli indeki durumun aksine söz konusu de i iklik, ilgili kelimeleri büyük ünlü uyumuna uydurmaktadır.

tene < tane, eberim < haberim, zekerîye < zekeriya, evele < evvela, emim < gam,m.

,> í De i mesî

incelme olayı,n,n tamamlanmadı ,n, gösteren de i melerdendir. ö ö ünsüzünün inceltici etkisi ve kelime sonunda ö,ö ünlüsünün kendisini koruma e ilimi söz konusudur.

almí < kalm, , aldí < kald,, paramí < param,.

a > De i mesî

Eldeki verilere göre bir örnekte görülen ve Ç,ld,r merkez a z, için için belirleyici bir özellik taşıyan ünlü incelmelerdir. Bu de i mede de öyö ünsüzünün inceltici etkisi söz konusudur.

annat yim < anlatay,m.

u > i De i mesî

Mevcut metinlerde bir örneği bulunan ünlü incelmelerindendir.

çocu i < çocu u.

a > á De i mesî

öfö sesinin ve ikinci hecedeki öiö ünlüsünün etkisiyle incelme temayülü mevcuttur.

fátiha < fatiha.

u > ú De i mesî

ö ö ünsüzünün etkisiyle yarın, incelmelerin görüldü ü de i melerdendir.

ur lu ú < kurulu u.

1.2. nce Ünlülerin Kalınlaşması,

Ç,ld,r merkez a z,nda ince ünlülerin kalınlaşmasıyla ilgili olarak özellikle i > , ve e > a de i meleri dikkati çekmektedir.

i> , De i mesi

Çıldır merkez a z,nda belirgin bir ekilde görülen bu kal, nla ma hadisesinde dilin zaman zaman ünlü uyumunu yakalama gayretinin etkisi görülse de ço u zaman s,z,c, õ ö ünsüzünün kal, nla t,r,c, etkisi söz konusudur.

fa ,rl, < fakirlik, day m, < daimi, sermayám, < sermayemi, seperd, < seperdik, getird, m,z, < getirdi imizi, geld, < geldik.

e> a De i mesi

i > , de i mesi kadar yayg,n olmayan e > a kal, nla mas,nda ünlü benze meleri ve Türkçeye özgü olmayan ince ölü ünsüzünü Türkçe telaffuza uydurma çabas, belirgindir..

ta r ís < tehriş, barabar < beraber, usulda < usulde, Kámal < kemal, camalî < cemali.

i > í De i mesi

Yar, kal, nla ma örne i olan bu de i mede kal, nla t,r,c, özelli i bulunan önö ve ögö ünsüzlerinin etkisinden söz etmek mümkündür.

yani < yani, aynatamgílín < kaynatamgilin.

e > á De i mesi

Birkaç örnekte görülen, ikinci hecedeki kal, n ünlülerin etkisiyle yabanc, as, ll, kelimeleri büyük ünlü uyumuna uydurma çabas, n, n sonucu olu mu tur.

kámal < kemal, báfat < vefat.

1.3. Düz Ünlülerin Yuvarlakla mas,

Çıldır merkez a z, ile ilgili elde bulunan verilerde bir örne i bulunan yuvarlakla ma hadiseleri e > ü ve e > í biçimindedir.

e> ü De i mesi

Bir örnekte görülen yuvarlakla ma hadisesidir.

törüyen < türeyen.

e > í De i mesi

Tam bir yuvarlakla ma olmayan bu de i menin örnekleri s,n,rl,d,r. Yuvarlakla ma e iliminde ilk hecedeki ööü ünlüsünün etkisinden söz edilebilir.

söylý m < söyleyeyim.

1.4. Yuvarlak Ünlülerin Düzle mesi

Yöre a z,nda yuvarlak ünlülerin düzle mesiyle ilgili u > , ü > i, u > i, u > i de i melerine dair örnekler tespit edilmiştir. Bunlardan u > , ve ü > i düzle meleri daha belirgindir.

u> , De i mesi

Mevcut verilerde üç örneği tespit edilen bu de i me, genellikle imdiki zaman, hikâyesi birinci çokluk ahs, gösteren birle ik zamanl, çekimde görülmü tür. Yörede imdiki zaman ekinin (/ - r/) genellikle düz bir ünlü ile kullanılas, zaman ve ah,s ekinin ünlüsünün de standard,nda düzle mesini sağlam, t,r.

yat rd, < yat,yorduk, al,y r, < al,yoruz, y, rd, < y, ,yorduk.

ü> i De i mesi

Kal,nl,k - incelik uyumunun bozulmas,na neden olan ü > i düzle mesi, genellikle görülen geçmiş zaman çekiminde görülmektedir.

dü di < dü tü, öldi < öldü.

u> i De i mesi

Bir örneği bulunan u > i düzle mesi de kal,nl,k - incelik uyumuna aykır, bir de i medir.

çocu i < çocu u.

u > i De i mesi

Bir örnekte görülen, düzle menin tamamlanamad, , de i melerdendir.

tapı < tapu.

1.5. Geni Ünlülerin Daralması,

Ç,ld,r merkez a z,nda ünlü daralması,nda öyö ünsüzünün belirgin etkisi söz konusudur. e> i ve a > , ekinde örnekleri bulunmaktadır.

e> i De i mesi

öyö ünsüzünün etkisiyle isimden fiil yapan /+IA/ ekinin ünlüsü daralm, t,r.

söyliy m < söyleyeyim.

a> , De i mesi

öyö ünsüzünün etkisiyle olumsuzluk bildiren /-mA/ fiilden fiil yap,m ekinin ünlüsü daralm, t,r.

uzatm,yal,m < uzatmayal,m.

1.6. Dar Ünlülerin Geni lemesi

Çıldır merkez a z, ile ilgili elde bulunan verilere göre, ünlü geni lemesi / geni leme e iliminde i > e klindeki de i me ön plandadır. Ancak burada öde i meö ba l, , alt,nda de erlendirilen baz, örneklerin eski Türkçedeki biçimlerine uygun seslendirilmesi söz konusudur. Dolayısıyla bu durum, yöre a z, için her zaman bir de i meyi de il, baz, örneklerin varl, , itibarıyla eski Türkçe özellikleri korumayı ifade etmektedir. Bunun dışında yöre a z,ndaki di er ünlü geni lemesi örnekleri i > e, ü > ö, u > o, u > e klindedir.

i> De i mesi

Tam bir geni lemeden ziyade, bir e ilim veya tamamlanmamış de i me olarak görülebilecek bu durumun örnekleri -yukarıda belirtildi i gibi- her zaman geni lemeyi ifade etmez; mesela *n¹⁰* fiili eski Türkçedeki biçimlerini korumaktadır.

g tdik < gittik, h ç < hiç, y < iyi, nin < inin, ntihamd,r < imtihamd,r.

ü> ö De i mesi

Çıldır merkez a z,nda i > e de i mesi kadar yaygın olmayan ü > ö de i mesi, örnek sayısız, bakılmıdan kısıtlı olsa da belirli kelimelerde sürekli görülen bir geni leme hadisesidir.

törüyen < türeyen, böy ũ gü < büyü ü.

i> e De i mesi

ü> ö de i mesinde oldu u gibi bu de i mede de örnek sayısız, çok değildir. Buna karşın baz, kelimelerde kesin olarak görülen bir ünlü geni lemesi olayıdır.

neneden < nineden.

u> o De i mesi

Çıldır merkez a z,nda belirleyici bir özellik taşıyan de i melerden de ildir. Sınırlı sayıdaki örnekte tespit edilebilmiştir.

orocumu < orucumu¹¹.

u > De i mesi

Yarın, geni leme örneği olan bu durum, tek örnekte tespit edilebilmiştir.

ndura < kundura.

¹⁰ Tuncer Gülensoy, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*, C. I, TDK Yayınları, Ankara 2007, s. 433.

¹¹ Ölmez, bugün Türkçede öroçö eklinde kullanılan kelimenin eski Türkçede var olduğu unu, Türklerin bu kelimeyi Orta Asyalı bir kavimden aldıklarını, kelimenin aslında öroçö olduğu unu, Türkçede öro sesi ile başlayan kelimelerin önünde ünlü türemesi nedeniyle kelimenin öroçö eklinde günümüze öroçö olarak geldiğini belirtmiştir. Mehmet Ölmez, *Ö Türkçede Dinî Tabirler Üzerine*, Türk Dilleri Araştırmaları, 15, 2005, s. 214.

2. Ünsüz De i meleri

Ünsüz de i mesisi, bir ünsüzün yerini kendisine yak,n ba ka bir ünsüze b,rakmas, olay,d,r¹². Ünsüz de i meleri, de i en ünsüzün ald, , hâle göre farklı, ba l,klar alt,nda toplanmaktadır. Yöre a z,nda da söz konusu ünsüz de i mesisi hadisesi farklı, biçimlerde kendisini göstermektedir.

2.1. Tonlula ma

Genel bir ifadeyle tonlula ma, tonsuz ünsüzlerin kendi kar ,l,klar, olan tonlu ünsüzler hâline gelmesidir¹³. Ç,ld,r merkez a z,nda görülen tonlula ma hadiseleri çe itli olmakla birlikte, yöre a z, için öne ç,kan ilgili de i meler aras,nda > ve t > d tonlula malar,n, saymak yerinde olur. Bunun d, ,nda k > g, > , t > T, ç > c ve f > v de i meleri de an,lan yörede tespit edilen tonlula ma olaylar,ndand,r.

> De i mesisi

Ç,ld,r merkez a z,nda özellikle kelime ba ,nda yayg,n olarak görülen tonlula ma olaylar,n,ba ,nda gelmektedir. Türkiye Türkçesi a ,zlar,n,n genelinde görülen bir de i me olan bu durum, Ç,ld,r merkez a z,nda da öne ç,kmaktadır. Ancak burada dikkat edilmesi gereken husus, ö ö ünsüzünün tonlula mas,yla ortaya ç,kan ö ö ünsüzü arka damak de il, orta damak sesidir.

arda ,n, < karde ini, oyulmu < koyulmu , ,z,n < k,z,n, ba an < ba kan,, arsdayd, < karstayd,, a ,zmana < ka ,zmana, an < kan.

t> d De i mesisi

> de i mesinden sonra Ç,ld,r merkez a z,nda en çok görülen tonlula ma olaylar,ndand,r. Genellikle kelime içinde ve kapalı, heceden sonra gelen ötü ünsüzünün tonlula mas, ekinde görülmektedir. Ayr,ca söz konusu kapalı, hecelerin son sesleri sert ünsüzlerden olmaktadır. Dolay,s,yla burada a ,zlarda ünsüz uyumsuzlu unun belirgin olmas,n,nda etkisi bulunmaktadır. t> d tonlula mas,, s,n,rl, say,da örnekte ise kelime ba ,nda ortaya ç,kmaktadır.

usda < usta, posdac,yd, < postac,yd,, çal, d, < çal, t,k, muhtaç < muhtaç, muhdarl, < muhtarl,k, durnalar < turnalar.

¹²Zeynep Korkmaz, *Grammer Terimleri Sözlü ü*, (Geni letilmi 3. Bask.), TDK Yay,nlar,, Ankara 2007, s. 230.

¹³Ercilasun, *Kars li A ,zlar,,* s. 106.

k> g De i mesi

Ç,ld,r merkez a z,nda kelime içinde kapal, hecelerden sonra gelen ökö sesinin ünlüyle devam eden kelimeler ile iki kelime aras,nda gerçeikle en ulamalara ba l, olarak s,n,rl, say,da örnekte, ancak belirgin bir ekilde görülen tonlula ma hadisesidir.

asger iyenin < askeriyenin, ineg_ald m < inek ald,m, mahgemeyle < mahkemeyle.

> De i mesi

Yar, tonlula ma say,labilecek bu durum, Ç,ld,r merkez a z,nda belirgin bir biçimde görülen > de i mesinin, standart dilin etkisiyle tamamlanamad, ,n, gösteren de i melerdendir.

ad,n n < kad,n,n, ald,m < kald,m, almadi < kalmad,, ur lu ú < kurulu u.

t > T De i mesi

Tonlula man,n tamamlanamad, ,n, gösteren t > T de i mesinde ünlüyle ba layan kelimeye ulanma ve ünsüz uyumsuzlu u nedeniyle söz sonu ötü sesinin yar, tonlula maya u rad, , görülür.

m redisTen < meredisten, ef r eT_usdan n < efret ustan,n, v faT_ tdi < vefat etti.

ç> c De i mesi

An,lan yörede, genellikle ulamaya ba l, olarak s,n,rl, say,da örne i bulunan tonlula ma olaylar,ndand,r.

sa d,c_ tmi ler < sa d,ç etmi ler.

f> v De i mesi

Mevcut verilerde bir örne i bulunan tonlula ma hadiselerindendir. Yöre a z, için belirleyici bir yan, bulunmamaktadır.

posovda < posofta.

2.2. Tonsuzla ma

Tonsuzla ma, tonlu ünsüzlerin kendi kar ,l,klar, olan tonsuz ünsüzlere dönü meleridir. Ç,ld,r merkez a z,nda tonsuzla maya ait belirgin bir çe itlilik bulunmamaktadır. Bunun yan,nda yöre a z,nda g > k ve d > t tonsuzla malar, öncelikli s,raya konulabilir.

g> k De i mesi

Mevcut metinlerde s,n,rl, say,da örne i bulunsa da yöre a z,ndaki varl, , belirli kelimelerde öne ç,kan bir tonsuzla ma olay,d,r.

köçün < göçün.

d> t De i mesi

g> k de i mesinde oldu u gibi bu tonlula ma hadisesi de baz, kelimelerde sürekli görülen bir özelliktir.

tükan, < dükkân,.

2.3. Süreklile me

Süreklile me, süreksiz ünsüzlerin sürekli ünsüzler hâline gelmesi hadisesidir. Sürekli ünsüzler kendi içinde s,z,c, ve ak,c, olarak ikiye ayrıldı, ,ndan süreklile me olaylar, ös,z,c,la maö ve öak,c,la maö ba lıklar,nda ele alınm, t,r¹⁴.

2.3.1. S,z,c,la ma

Süreksiz ünsüzlerin çe itli sebeplerle s,z,c, ünsüzler hâline gelmesidir. Ç,ld,r merkez a z,nda s,z,c,la ma konusunda öne ç,kan de i meler > ve ç> biçiminde olanlard,r.

> De i mesi

An,lan yörede a ,rl,kl, olarak kelime sonunda, belirgin bir biçimde de kelime içinde, hece ba lar,nda ve sonlar,nda görülen, yöre a z,ndaki varlı, , belirleyici olan bir s,z,c,la ma olayıdır.

çocu < çocuk, çal, d, < çal, t,k, b,ra d,m < b,rakt,m, ba a < ba ka, buçu < buçuk, muhdarl, < muhtarlık, ar ada ,m < arkada ,m, ta m, < takım, , ya aland, < yakaland,.

ç> De i mesi

Ç,ld,r merkez a z,nda > de i mesinden sonra en yaygın s,z,c,la ma olayıdır. Kelime sonunda ve kelime içinde hece sonlar,nda bulunan öçö sesi, yöre a z,nda belirgin bir şekilde ö ö sesine dönüşmektedir.

ü < üç, h bir < hiçbir, g di < geçti, a d,m < açt,m, g di ĩmiz < gençli ĩmiz, s dim < seçtim.

k> De i mesi

> ve ç> de i meleri kadar belirgin olmayan k> s,z,c,la mas,, mevcut verilerde s,n,rl, sayıda örnekte görülmektedir.

fa ,rl, < fakirlik, seperd, < seperdik.

¹⁴Ercilasun, *age*, s. 111.

k>h De i mesi

Çıldır merkez a z, köylerin büyük bir bölümünde -Karapapak / Terekeme Türklerinden olmaları, nedeniyle- kelime içinde ve sonunda yaygın bir şekilde görülen bu de i iklik, Çıldır merkez a z, için belirleyici bir özellik taşımaktadır.

g di h'den < geçtikten.

c> j De i mesi

Yöre a z,nda s,n,r,l, sayıdaki birtakım kelimelerde yaygın bir biçimde görülen de i melerdendir. Örnek sayısız, ilgili a z yöresinde belirleyici bir özellik olacak derecede de ildir.

mejbur < mecbur.

p > β De i mesi

Örneğin s,n,r,l, olan bu de i me, kelimenin aslı dü ünlüde b > p > β eklinde bir seyir izleyerek yarısız, bir özellik kazanmaktadır.

eriβ < garip.

2.3.2. Ak,c,la ma

Ak,c,la ma, tonlu veya tonsuz süresiz ünsüzlerin ak,c, ünsüzlere dönüşmesidir. Çıldır merkez a z,nda görülen ak,c,la ma hadisesinde de ünsüz benze melerinin etkisi söz konusudur. Burada özellikle d > n ve k,s,men t > s de i meleri öne çıkmaktadır.

d> n De i mesi

Çıldır merkez a z,nda örneğine en çok rastlanan ünsüz benze mesine bağlı, ak,c,la ma olayıdır. Bu çalışmada ünsüz benze meleri konusu ele alınmadığından bu de i meyi ak,c,la ma bağı, alt,nda de erlendirmek mümkündür. Anılan yöredeki d > n de i mesi, üçüncü teklik ah,s iyelik ekinde sonra isim çekim ekleri geldiğinde ortaya çıkabilen zamir nesi, ayrılmaya hâli ekinin bağındaki ödö sesini tamamen kendisine dönüşümüyle meydana gelmektedir.

onnan < ondan, bennen < benden, üsdünnen < üstünden, bo az,nnan < bo az,ndan.

t> s De i mesi

d> n de i mesinden sonra ilgili yörede ünsüz benze melerine bağlı, olarak gerçekleşen ak,c,la ma hadiselerindedir. Buna göre fiil kök veya gövdesinin sonunda bulunan ötö sesi, üçüncü teklik ah,s emir çekiminde ah,s ekinin bağındaki ösö sesi tarafından dönüşümündedir.

ssin < etsin, düzelssin < düzeltsin.

b> m De i mesi

Ç,ld,r merkez a z,nda örne ine s,k rastlanamayan ak,c,la ma olaylar,ndand,r. An,lan yöreye ba l, Karapapak / Terekeme Türklerinin ya ad, , köylerde kesin bir ekilde ömenö olan birinci teklik ah,s zamiri, Ç,ld,r merkez a z,nda belirgin bir biçimde öbenödir. Ancak zaman zaman istisna özelli inde farklı kullan,mlara da rastlanmaktadır.

men < ben.

k> y De i mesi

Mevcut metinlerde örne i çok olmayan bu ak,c,la mada k > s,z,c,la mas,n,n ard,ndan genellikle ulamara ba l, olarak ö ö ünsüzünün öyö ünsüzü gibi seslendirilmesi söz konusudur.

küçüy_o lum < küçük o lum.

2.4. Sürekli Ünsüzler Aras,ndaki De i meler

Sürekli ünsüzler, meydana geldikleri esnada olu um noktalar,nda dar veya geni bir geçit meydana gelen ve sürekli bir ekilde ç,kar,labilen seslerdir¹⁵. Ç,ld,r merkez a z,nda sürekli ünsüzler aras,nda gerçekleşen de i melerde ünsüz benze melerine ba l, olarak ortaya ç,kan de i iklikler belirgindir. Bunlardan özellikle n > m ve l > n de i meleri Ç,ld,r merkez a z, için öne ç,kmaktadır.

n> m De i mesi

Ünsüz benze meleri ve art arda gelen kelimelerden ilk kelimenin sonundaki önö ünsüzünün öbö ile ba layan kelimelere ulanmas,yla an,lan yörede belirgin bir ekilde görülen ünsüz de i mesidir.

evlemmi < evlenmi , gördü üm_bu < gördü ün bu, dü üm_millet < dü ün millet, om_b < on be , hilallamm, < hilallenmi , güvemme < güvenme.

l> n De i mesi

Ç,ld,r merkez a z,nda ünsüz benze mesi sonucu görülen sürekli ünsüzler aras, de i melerinden biri de l > n biçiminde olan,d,r. Burada özellikle isimden fiil yap,m eki olan /+lA/ön,n ba ,ndaki ünsüzün önöye dönü mesi belirgindir.

annad m < anlatay,m, ni annad, < ni anlad,k, onnar, < onlar,, nni k' den < enlikten.

¹⁵Muharrem Ergin, *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak Yay,nc,l,k, stanbul 2002, s. 48.

m> n De i mesi

n> m ve l > n de i meleri kadar yaygın olmasa da anılan yörede s,n,rl, say,da örnekte tespit edilebilen sürekli ünsüz de i melerindedir.

indi < imdi, ntihamd,r < imtihand,r.

n> l De i mesi

Çıldır merkez a z,nda örnek çe itlili çok olmamakla birlikte, baz, kelimelerde sürekli görülen, ünsüz benze melerinin etkili olduğu bir de i medir.

ara all,dan < karahanl,dan.

s> De i mesi

n> l de i mesinde olduğu gibi, s > de i mesi de az say,da örnekte belirgin bir biçimde görülür.

herk e < herkese.

2.5. Süreksizlik

Sürekli ünsüzlerin süreksiz ünsüzler hâline gelmesine süreksizle me denilmektedir¹⁶. Çıldır merkez a z,nda süreksizle menin belirleyici olduğu ünsüz de i meleri çok çe itli de ildir.

l> d De i mesi

Çıldır merkez a z,nda l > d de i mesi, kelime içinde ünsüz benze mesi sonucu di ünsüzleri ösö, özö ve ö önün, ak,c, ölö ünsüzünü bir ba ka di ünsüzü ödöye dönü türmesiyle gerçekte en ve yöre a z, için kısmen belirleyici olan bir durumdur.

sesdedim < sesledim: ça ,rd,m, bizderin < bizlerin, g ydirmi der < giydirmi ler.

> g De i mesi

Çıldır merkez a z,nda belirgin bir ekilde görülen bu durum, süreksizlik yönünde bir de i meyi de il, kelimenin aslında bulunan ünsüzü korumayı ifade etmektedir. Bir ba ka deyi le anılan yörede kelime sonunda ünlüyle başlayan bir ek aldı, nda tonlula an ökö sesi, tonlula man,n(g) ard,ndan ak,c,la madan süreksizli ini muhafaza etmektedir.

böy ü gü < büyü ü, birliğine < birli ine.

j> c De i mesi

S,n,rl, say,da kelimedede görülen de i melerindedir. Anılan yöre için belirleyici bir yan, bulunmamaktadır.

candarmayd,m < jandarmayd,m.

¹⁶Ercilasun, *age*, s. 117.

v > bDe i mesi

De i menin tamamlanamad, ,, s,n,rl, say,da örne i bulunan süreksizle melerdendir. İlgili yöre için ay,rt edici yan, olamayan de i melerdendir. Burada kelime ba ,ndaki övö sesi, öböye do ru bir seyir izlemektedir.

báfat < vefat.

Sonuç

Ç,ld,r merkez a z,nda ünlü ve ünsüzler temelinde ses de i melerinin ele al,nd, , bu çal, mada, yöre a z, için ünlü de i meleriyle ilgili u sonuçlar, ç,karmak mümkündür:

Kal,n ünlülerin incelenmesi hadisesinde , > i ve a > e de i meleri Ç,ld,r merkez a z, için belirleyicidir. Bu incelmelerin d, ,ndaki de i melerin kullan,m oran, dü üktür.

nce ünlülerin kal,nla mas,yla ilgili > , ve e > a de i meleri Ç,ld,r merkez a z,nda belirgin bir biçimde kullan,lmaktadır.

Ç,ld,r merkez a z,nda düz ünlülerin yuvarlakla mas, belirleyici bir özellik ta ,mamaktadır.

Yuvarlak ünlülerin düzle mesi bak,m,ndan ü > i ve u > , de i melerinin Ç,ld,r merkez a z, için belirgin bir nitelik ta ,d, , söylenebilir.

Ç,ld,r merkez a z,nda geni ünlülerin daralmasıyla ilgili çok yayg,n olmamakla birlikte öyö ünsüzünün daralt,c, etkisi nedeniyle e > i ve a > , de i meleri görülmektedir.

Dar ünlülerin geni lemesi hadisesinde i > yar, ünlü geni lemesinin Ç,ld,r merkez a z, için belirleyici bir özellik ta ,d, , söylenebilir.

Ç,ld,r merkez a z,n,n ünsüz de i meleri aç,s,ndan mevcut durumuyla ilgili a a ,daki sonuçlar, ç,karmak mümkündür:

An,lan yörede tespit edilen tonlula ma hadisesinde > ve t > d de i meleri belirleyicidir.

Tonsuzla maya dair Ç,ld,r merkez a z,nda belirleyici olmasa da kelime ba ,nda g > k ve d > t tonsuzla malar,ndan söz etmek mümkündür.

> ve ç > s,z,c,la malar, yayg,n bir ekilde görülen ve Ç,ld,r merkez a z, için belirleyici olan de i melerdir.

Ç,ld,r merkez a z,nda ünsüz benze melerine ba l, olarak d > n ve t > s biçimindeki ak,c,la malar öne ç,kmaktadır.

Sürekli ünsüzler aras,nda gerçekleşen de i melerden n > m ve l > n de i meleri an,lan yörede yayg,n,k göstermektedir.

Son olarak süreksizlik olarak değerlendirilebilecek ünsüz deyimleri içinde $l > d$ ve $>$ g hadiselerinin Çıldır merkez ağız, için öne çıkması, söylemek mümkündür.

Bu çalışmada, Ardahan iline bağlı Çıldır ilçesinin, bugüne kadar ağız incelemesi yapılmayan merkezindeki ses deyimleri üzerinde durulmuştur. Bu çalışmada, söz konusu yörenin ağız özelliklerinin tamamını ortaya koyma iddiası taşınmamaktadır. Zira tarafımızca alınan ses kayıtları ve kayıtlı notlar, ilgili ağızın bütün özelliklerini ortaya koyabilecek yeterlilikte değildir. Bu çalışmanın Çıldır ilçe merkezi ağız fonetik özellikleri hakkında da olsa bir fikir vermesi, bu yazının amacına ulaşmış olarak göstermektedir.

Kaynaklar

- Alyılmaz, S. (2002). Borçalı (Gürcistan) Karapapakları / Terekemelerinin Tarihine Dair. *Yeni Türkiye Dergisi*, S. 43, s. 288-291.
- Alyılmaz, S. (2003). *Borçalı, Bilim Adamı, Edebiyatçı, Air Valeh Hacılar: Hayat, - Sanat, - İstisnaları*. Devran Yayıncılık, Ankara 2003.
- Deveci, A. (2003), *Çıldır İlçe Merkezinin Beşeri ve İktisadi Coğrafyası*. Yayımlanmamış, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
- Ercilasun, A. B. (2002). *Karslı Ağızlar*. Ankara: TDK Yayınları.
- Ercilasun, A. B. (2007). *Doğu Anadolu Ağızları, Sınıflandırılması, Makaleler*. (Yayın haz. Ekrem Arkoğlu). Ankara: Akça Yayınları.
- Ergin, M. (2002). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Yayıncılık.
- Gülensoy, T. (2007). *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*, C. I, Ankara: TDK Yayınları.
- Güneş, B. (2013). *Borçalı (Gürcistan) Karapapak / Terekeme Ağızı (İnceleme-Metinler-Sözlük)*. Yayımlanmamış, Doktora Tezi. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karahan, L. (2011). *Anadolu Ağızları, Sınıflandırılması*. (2. Baskı). Ankara: TDK Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2007). *Grammer Terimleri Sözlüğü*. (Geni letilmiş 3. Baskı). Ankara: TDK Yayınları.
- Ölmez, M. (2005). *Türkçede Dinî Tabirler Üzerine*. *Türk Dilleri Araştırmaları*, 15, s. 213-218.
- İreliyev, M. (1962). *Azerbaycan Dialektolojisi, Esaslar*. Azerbaycan Devlet Tedris - Pedagoji Edebiyatı, Bak, 1962.
- <http://www.ardahan.gov.tr> (ET: 20.01.2014).

Çeviri Yazın Özellikleri

á	: a-e aras, ünlü	ı	: , -u aras, ünlü
í	: , -i aras, ünlü	ü	: e-i aras, ünlü (kapalı, e
ú	: u-ü aras, ünlü	ünlüsü)	
î	: i-ü aras, ünlü	o	: o-u aras, ünlü

	: uzun a ünlüsü		: arka damak s,z,c, h sesi
	: uzun e ünlüsü	h	: ön damak s,z,c, h sesi
ē	: uzun, kapal, e ünlüsü		: arka damak k sesi
	: uzun , ünlüsü		: ön damak k sesi
ī	: uzun i ünlüsü	ñ	: damak nœsi
	: uzun u ünlüsü	b	: b-v aras, ses
	: k,sa a ünlüsü		: - aras, ses
	: k,sa e ünlüsü	β	: p-f aras, ses
	: k,sa , ünlüsü	T	: t-d aras, ses
ĩ	: k,sa i ünlüsü	h	: dü me e ilimi gösteren h sesi
	: k,sa o ünlüsü		
	: k,sa u ünlüsü	r	: dü me e ilimi gösteren r sesi
ũ	: k,sa ü ünlüsü		: dü me e ilimi gösteren y sesi
	: arka ve orta damak g sesi	ç	: çulama çireti

Ek: Örnek Metin

Anlat,c,: Kemal R N

Do um Tarihi: 1927

Derleme Yeri ve Tarihi: Ç,ld,r / 24.8.2010

Derleyen: Bahad,r GÜNE

a

bizim dedemizin biri posovda almı , birisi burya gelmi . gelmi burya y rle mi dedemiz. bem_burada do mu , burda böy ũ mü üm. bizim dedemizin birsi burd evlemmi , ya ,nsudan_evlemmi , ara all,dan_evlemmi . ad,n n_ad, deli böyreymi , nenemizin_ad,. onnan çocu olmam, . sor o posovdaki dedemiz, bu dedemizi posovdan_evlendirmi arda ,n,. i de o neneden olan çocu lar, bizim dedemiz, babam,z o neneden_olan çocu lard,r. onnan törüyen irin_usda, efleT_usda, aslan dede bi de a h ral, dede var_,m, . dört arda _m, lar. irin _usda bizim dedemizdir. dedemizin ismi bizim soy_ismimize oyulmu . fe h ret_usdaefleT_usdan,n dedesiydi, senin deden. sen bizim ,z,n_o lusun nas olsa. aslan dede arıpgilin dedeleridir. ral, dede de hamza isminde bir_o lu vard,r. evketi burd öldürdüler_onun_o lunun birisini. posdac,yd,, orda öldürdüler. bir de o idi on _o lu. onun da dörd_o luvar_,d,. irin_usdadan_olan mammo usda benim babam. hümm t, durs n, ded í onnar da ir n_usdan,n

o ullar,. efr eT usdan n o ullar, da israfıl, ifrit, cim ití onnar da efreT usdan n o ullar,. efendim sene söyliyem, aslan dededen olan da mültez, patan, bir de rü di. üç o ul da onun var m, . efendim sene söyliy m, bizim ur lu umuz bu, irinnerin ur lu ú. bizim imdi burdaki durumuzu sen annad m, dur m zu sor rsin. biz fa ,rl, görmedik, çal, d, , kendimizi g çindirmeye g çindirdik yaní. efendim tüccarl, yapd, , benim de imdi küçük arda ,m fevzi tüccard,r; da da mal, var. ben b,ra d,m, ben de yapd,m, elli sene tüccarl, yapd,m, b,ra d,m. efendim sene söyliy m, indi benim ben kámal irin, mamó usdan, n o luyum. ha benim ü tene o lum var. biriban a müdürüydü, antalyadad,r. ik si de tüccard,r, burdad,r,lar. imdi be ñ im küçüy o lum nevatd r. bunun böy ü gü de gürbüzdür, ndura tü an, var. efendim sene söyliy m. bir ,z,m var, o da tapí müdürüydü, emeklí oldu, emeklidir. benim kendim de tüccarl, , b,ra d,m, malc,l, , b,ra d,m. efendim sene söyliy m, i debenim o lan malc,l, , beyemmedi, b,ra d,. ben de imdi hamd_olsun ya ,m geldi seksen üç. haca g tdim geldim, hac,y,m. allah,n birliğine ükür_olsun kimseye muhdaç de ilim, hele kendimi g çindir rim, orocumu tuterim, namaz,m, ,l rim h kimseye muhdaç de ilim. ba a bir soraca ,n var sa sor.

b

bizim evlenme zaman,m,zda ayn, imdi sizlerinki gibi de ildi. bizim evlendi imiz zamanda babam,z giderdi, filancan,n ,z,na ba ardi. eberimiz_olmazd, bizim. benim babam gitmi d en ilkinbüyük a r da ,m, hacogilden, m redisTen ni annad, . o gelnin ocas, büyük ard im_asgere g tdi. onnar sora babam bizim evimiztek_idibení evlendirme mecbur yetinde aldí babam. g td,i de o köyde bir ,z görmü . bene d diler ki ben de o zaman hoda ,m. hoda d dî imiz yan, otan var,d, o zaman, otanhoda ,yd,m. bir_arad d ler ki baban sene bir ,z be emmi evlendir r. ben görmedim h ç çine ,z,m_m,z,n ,z,n_üzünü görmemi im h ç. aradan bir_ay g di d d ler ki baban seni evlendirmi , gitmi üzük ta m, , efendim sene söyliy m, b h ta m, . ben de hele hoda l, d rim otanda. aradan da bir_ay g di h den sora, h an, evimizde kimse yo ya, o zaman da yaylalar ç, ,yo r du, yaylaya g iderdiler. bu yayla da köydeki evler te al rdi. mejbür anam da ya landí, mejbüribi r gelin laz,m yan, b eve. bir_ay g di h den sora d diler ki baban gelin getir r. benim h ele eberim yo , görmemi im ç. neyse aradan bir müddet g di, beni geldi otannan götürdüler, hoda l, dan. o r da zekeríye isminde birisi vard,, on da sa d,c tmi ler bene. geldile r neyse üsdümüzü müsdümüzü de i dirdiler. bi araba geldi ap,ya yana di. d diler ki gelin gel r. davul çal n r, efendim sene söyliy m, dü üm_millet toplamm, . bizim o zaman bacaya ç, ard,lar, om_b ya ,nday,m. bacadan bizderin usulda gelnin ba ,na bi y sepmek var idi, efendim onu seperd, . onnar sora efendim sene söylem, gelin_ald, içeri. efendim toy çal n r, hay hengema am_öldü. uzatm,yal,m bizi zifaf_odas,na v rdiler. orda ben al n_ismini ord a d,m gördüm, orda gördüm yan,. bizim evlememiz bö l efendim. orda a d,m gördüm d onnar_evele ben h görmeden, bilmeden biz evlendirdiler. ben h è görmemi im. efendim bi r sene ald,m, bir sene sora asgere g tdim. asgere g tdim_i de malatyada ald,m. bir sene sora bi r çocu oldu, o lan çocu i. o

çocu un da ta ğ ris_ oldum geldim. isdersin_ on anlatēm_ o çoc un_ öl ũ sünü de. geldik_ o zaman da bu aynatamgılın çay r,n, al,y r, . m redisden_ ot da ,y r, . bi ğ ,zme ar,m,z da var_ onnan barabar_ otu getird, m,z,ı bizim_ evlerimiz körpünün_ orday d,. böyle g di imiz zaman köprünün_ üsdünnen g çerken bir ad,n_ araban,n yan nan gid rdi. araban,n_ üsdünnen men_ ot nan barabarı derenin bo az,nnan bir y,lan ad,n,n_ üsdüne hopband, y,lan. ordan suya dü di y,lan. evlerimiz de suyun ,ra ,ndaydi. otu suyun ,ra na y, rd, . sudanç, o y,lan o ota gel yor. biz de ,zmet arnanbarabar_ o y,lan, öldürdük. ald,rd, suya atd, . çocu da p yıcey di sekiz ya ğ ar,ndad,r. bö le ,sa pantul g ydirmi der, öküzin_ ön ũ ndedur yor. orya sinek on yor, o ze ğ irin_ üsdüne. ordan gel çocu un baca ,na on yor. b arabay, bo atd, g td, _ rtes arabada geld, çocu un baca , i mi bö l olmu . allahrahmet_ ssin senin dedeen, benim_ amcamd, efret_ usda. babamg td efret_ usday, getirdi. çocu un aya ,na unutmam südden bi ler yapd,lar illaç, çocu un_ aya ,na sard,lar. çocu y oldu. onnan sora, uzatm,yal,m, bir u palaz, hasdal, , na ya aland,ç ocu . y di ya ,ndayd, çocu v faT_ tdi, öldi. onnan sora i de sonki çocu lara ba d,rd, ma d,rd, ü tene o lan aldı. y miz de böyle, durum muz, yanı ba ,m,zdan g çen_i leri. nas, annat yim ben sene, hayat,m,z bö le geldi bö le g di; fa at ço at bindim bu da larda, y_ at nanı yüz_ elli iki yüz mal_ ald,m, yüz_ elli ineg_ ald m. efendim sene söylem, satd,m ayserili birisine verdim. burda aç,rtd m. ald,m, kimsede param almadi, ald,m. mahgemeyle ald,m, yani kimse benim paramı yiyemedi. kimsede b uru um almadi. n sonunda bö le i de, a ,betimiz böyle.

c

benim_ iki bac,m vard , birisi arsdıyd,, birisi de eyde, nedir a ,zmanda. özel_ idare müdüründeydi; fuat bora isminde birisinde. obac,m_ orda ğ áfat_ td . onabi ğ o ma söyledim ben. öyle dedim:

bir suna uçurdum ç,ld,r_ linden
arpaçay, ars, g çin durnalar
yoluz u rar_,sa ba a ,zmana
fuat beyde bir çay_ için durnalar
anat çal,n a ,zman,n_ üsdünde
orda eriñ yatan bac,m durnalar
allah, seversez unutmam_ onu

bir fátıha o un g çin durnalar
pervaz vurun nin abrin_ üsdüne
ebrine anad,z aç,n durnalar
Benim selam m, ona söyley n
amal da yüklemi köçün durnalar.